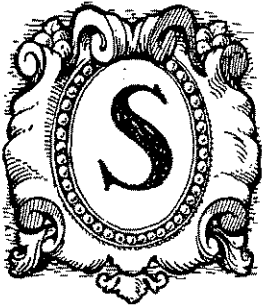

EL CIRCUIT DE VENTS

ATLÀNTIC - EUROPEU

OLAMENT es coneixen els *alís* com vents que bufin amb regularitat. Fóra d'aquests, a l'Europa i a l'Atlàntic hi ha un règim de vents sotmés a l'atzar de lleis complicades. Entre aquestes corrents aèries n'hi ha algunes que presenten una relativa regularitat, per cert bastant desconeguda, per lo que ens proposem exposar-la.

Cada any, el 21 de Març i el 23 de Setembre, el Sol passa pel zenit dels punts de l'Ecuador. Així succeix que els llocs del mateix, corresponents a l'Atlàntic, reben una forta quantitat de calor i l'aire del damunt també es calenta, fent-se molt lleuger.

Si fós possible posar-hi una xemeneia, tan ampla com la superfície d'aigua calentada i d'una alçària de mil o dos mil metres, l'aire hi remontaria com el fum per una xemeneia casolana; mes tothom sap que quan es fa foc dins de casa, l'aire fred es filtra per tot arreu (junts de portes, esclertes, etc.) de fóra cap a dins del focus de calor, omplint el buit que deixa l'aire que s'enfila per la xemeneia. De la mateixa manera l'aire fred dels punts de latitud mitja, com Canaries, per exemple, és xuclat per aquesta colossal xemeneia de l'Ecuador, desviant-se lentament cap a Occident, puix la Terra, rodant dessota d'aquesta corrent d'aire, es mou cap a Orient, guanyant-li terreny en aquest sentit.

Aquest vent que bufa tot l'any, des de prop de Canaries fins a les regions ecuatorials, desviant-se cap a les costes de Sud-Amèrica, és el nomenat *alís*.

Així es comença un circuit o viatge de circumvolució. Una vegada arriba l'aire a l'Ecuador, una gran part puja cap a les altes regions de l'atmòsfera per la xemeneia,

carregant-se previament d'una enorme quantitat de vapor d'aigua robat al mar per evaporació, deguda a la molta calor. Però com l'aire es refreda a mida que s'enlaira, d'aquí ve que's condensi molt d'aquest vapor, donant origen a núvols molt espessos que produeixen abundoses plujes. A l'arribar a terme en llur ascensió, l'aire s'esbandeix, marxant encara humit cap als mateixos punts d'on procedeix, deixant alguna ruixada pel camí. Aquesta última corrent forma el vent nomenat *contralís*, que camina per les capes superiors de l'atmòsfera, fugint de l'Ecuador.

No tot l'aire que arriba a l'Ecuador s'eleva cap a les altes regions, sinó que una bona part xoca contra una corrent simètrica que procedeix de l'hemisferi Sud; com les dues corrents ja tenen una inclinació cap a l'Amèrica, després de trobar-se segueixen juntes i formen un vent *dirigit cap a les costes del Brasil*, arrastrant, de passada, encara que molt lentament, l'aigua del mar en la mateixa direcció. D'això s'en segueix, per l'hemisferi Nord, una entrada d'aigua, lenta, ampla i continua cap a la mar de les Antilles i golf de Mèxic, rasant les costes Nord del Brasil; però, com ni la mar de les Antilles ni 'l golf de Mèxic no's poden pas omplir, l'aigua té de sortir per la part Nord de dit mar en forma de corrent marina, relativament estreta, però bastant ràpida, nomenada *Gulf Stream*. Aquesta corrent és la que *tragina constantment milers de tones d'aigua calenta, per segon, cap a les costes europees*. Una vegada arriba a Europa, es parteix en una sèrie de branques que s'estenen fins al golf de Biscaia, a l'Anglaterra, a Noruega... arribant, com a últim terme, a les regions polars; allí es refreda; però com que'l moviment no pot parar, segueix cap a la Groenlàndia, Canadà i Estats-Units, motiu pel qual, les costes d'aquest últim país, *són més fredes, en*

igualtat de latitud, que les corresponents d'Espanya.

Mes, fixi's el benèvol lector, que ens hem deixat el vent bufant contra les costes d'Amèrica, el qual gira cap a l'Amèrica Central a causa de que els Andes, per la seva altura, no el deixen passar, demés d'altres agents que contribueixen al mateix resultat. Allí es troba davant d'una llenca de terra, que separa dos mars, bastant estreta, on hi ha moltes probabilitats de que es posin en contacte, damunt d'ella, el vent de que parlem i altres vents del Pacífic, de direcció completament oposada; però dues corrents d'aire de direcció contrària formen un *remolí*, o sigui un *bufarut*, motiu pel qual es dona tan freqüentment aquest fenomen en aquells països.

El vent, quina marxa anem seguint pas a pas, gira cap a l'Europa, en part arrastrat per la constància del *Gulf Stream* entrant-t'hi carregat d'humitat; a l'arribar a terra i refredar-se una mica, condensa el seu vapor d'aigua en núvols que 'ls Pirineus no deixen passar cap a dins d'Espanya, *produint-se plujes torrencials a les costes cantàbriques i portugueses*; en canvi, la falta de muntanyes en les costes franceses, permet la lliure entrada de dits núvols cap a dins de la nació veïna, on hi plou en tota sa extensió.

Per la mateixa raó les costes angleses percebeixen aire humit, principalment per l'evaporació que's forma damunt l'aigua calenta del *Gulf Stream*, lo que dona origen a les freqüents boires sobre l'Anglaterra i el mar del Nord, caracteritzant a continuació els tristos *fiords de Noruega*, on sempre hi plou. Mes l'ascensió a través les muntanyes Escandinaves, produeix un efecte semblant als Pirineus, de manera que l'aire hi pert quasi tota l'humitat, arribant a Suècia completament sec. Així adquireix una transparència tan gran que, les nits de lluna, amb les muntanyes nevades, són d'una bellesa incomparable.

També l'Alemanya participa de l'humitat, de manera que dita corrent hi produeix plujes per totes les planuries del Nord, secant-se a mida que s'interna dins de Rússia, perquè no troba on recobrar el vapor d'aigua perdut. Les proves ben evidents en són les *poques plujes que cauen al Est de Rússia i en els deserts pròxims de l'Àsia*, deserts dels que n'és causa precisament la secada.

El circuit començat gira, recorrent l'Àsia Menor. Allí les poques plujes que hi cauen són degudes a les evaporacions locals. Al Nord s'hi troben rius pobres, com el Jordà, que no serveix ni per a nodrir de l'aigua necessària a la Mar Morta, condemnada a desaparèixer per l'excés d'evaporació. Al Sud, l'Àrabia amb sos deserts, solament poblada en les costes.

Finalment com a terme del viatge s'ens presenta l'Egipte, on la manca de núvols permet contemplar la meravella de les nits esrellades, solament comparables amb les que pel mateix motiu es veuen a la Mesopotàmia; això fou, precisament, la causa de que en aquests països s'estimulessin els primers coneixements de la ciència astronòmica i del mite astrològic. Després de l'Egipte segueix el Sahara immens on l'aire, després d'haver nodrit l'Europa d'aigua que li feconda sos camps, li mou les turbines i circula pels canals, hi arriba absolutament sec, no més amb força per a remoure la pols, i amb transparència per a que el Sol hi pegui més fort. Tot seguit l'aire entra a l'Atlàntic, integrant novament la corrent dels alisis.

El llegidor pot preguntar si aquest circuit és continu. Dèu tenir en compte que 'ls vents de que hem parlat circulen en promig; és a dir: hi ha una tendència, en mig de tota classe de vents que predominen en el nostre hemisferi, a que *predominin* les direccions indicades. Suposi el llegidor que una colla de reusens es dediquessin a fer un tom pels Ravals sempre en la mateixa direcció i separats individualment. Un observador s'hauria de fixar molt bé per a descobrir aital moviment, ja que vindria dissimulat i pertorbat pels molts transeunts que, per altres motius, passegen pels Ravals d'una manera desordenada. Aquests últims representen els vents locals i els primers el vent descrit.

Tot quant acabem d'exposar, amb referència a les dues fetxes en que el Sol passa, anyalment, pel zenit de l'Ecuador, té aplicació a tots els paralels situats entre els tròpics, pel zenit dels quals el Sol també passa dues voltes i àdhuc pels mateixos tròpics, fins a quin zenit el Sol arriba una vegada a l'any. Això determina la constància del circuit de vents atlàntic-europeu.

F. RAMÓN FERRANDO.